...l XVI. — No. 2182

Inscris în registrul publicațiunilor periodice la Tribunalul Timiș-Torontal, sub No. 79.

4 pagini 4 lei

Joi, 17 Octombrie 1940

Director și proprietar
...ONST. I. ȘTEFĂNESCU

Redactoare-șefă:
...RICA CIURA-ȘTEFĂN...

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
...m. Ungureanu, lângă Tipografia „NAȚIONALĂ", Timișoara

Onor Palatul Cultural Arad

ECOUL

Săptămânal politic, literar și artistic

> ***Nu cetiți această gazetă cei căsătoriți cu femei din neamul barbarilor cari ne ucid mișelește frațiț!***

Oameni și fapte

...zetăria — după cum o ta... aproape toți acela cari au a... ceva de suferit depe urma ...el campanii de presă — este ...rmă de răzbunare cruntă"... ...unt și gazetari — ce-și iubesc ...esiunea; și-i apără cât mai a... demnitatea — cari sunt gata ...mneze că nu toți cei ce se ...esc ziariști au ce căuta în presă ..., numai din pricina intrușilor ...ajuns să fie desconsiderată și ...tatea de ziarist și profesiunea ...tât de nobilă și utilă societății! ...sigur că nu pentru a face un ... de ceeace este — sau cum ar ...ul să fie — ziaristica română ...rnem aci aceste rânduri, însă, dintr'o chestie de gazetărie... ...m văzut obligați să intervenim, chestia... un fel de „editorial" ...cum a fost botezată în revista ...care a apărut — interesând ...te de-aproape pe toți Românii ...egi din această fâșie de Țară ...mânească.

„Editorialul" din revista care are ...ențiunea a se numi „Fruncea"... ...o publicațiune românească, ...ățeană — și prin titulatura ca... i s'a dat de proprietarul ei să ...cea d'întâi în această provincie ...ățeană — s'a ocupat în numă... din 13 Octomvrie de d. dr. ...xandru Marta, fost rezident re... Adică, mai precis: de un mare ...at pe care pretinde autorul ...ditorialului" că l'ar fi săvârșit. ...ainte de a reproduce articolul ...care ne referim — fiindcă vrem ... „Fruncea" și dlui inginer Nicolae ...n, să ia act de el și cetitorii ...coul'ui", să-și poată de seama ...iect atât de valoarea articolului ...și de marea grijă a dlui ingi... Nicolae Ivan pentru problemele ...ățene românești — ținem să fa... o precizare: Autorul „edito...lului" e d. inginer Nicolae Ivan, ...ectorul revistei — dar nu l-a ...nat.

Nu-i neagă paternitatea, oricui ..., pe stradă sau la ...ă" — ci se și mândrește cu el ... însă, din motive, pe cari nu noi ...tem ținuți să le indicăm dacă ...torul nu vrea să le spună... a ...sit de cuviință, mai practic, mai ...nătos... să nu-și iscălească arti...olul.

Cetiți, vă rugăm, acum, cu toată ...ențiunea cuvenită, cum și cât a ...tuit d. dr. Al. Marta:

„Editorial"

„D. Dr. Alexandru Marta este de... ...ur un om foarte cinstit și a fost ... stimat și respectat înainte ... a fi numit rezident regal al Ti... ...ui Timiș.

...ei bunele intenții cu cari a ...it la drum în înalta demnitate ... se încrezânța nu se pot trage ...ndoială.

De ce atunci i se aruncă atâtea ...tre venerabilul fost rezident — ... pietre iată că se adaugă ...a pe care o vom svârli și noi — pentru a sancționa decepția pe ...e ne-a cauzat-o tuturor un regim ...ela care — de bună credință și ...interesat — am așteptat prea ...

...Comprimarea manifestărilor de critică justificată se răzbună nu numai prin exagerările de a doua zi după ridicarea opreli..., ci mai ales prin perseverarea în erorile pe cari nu le poate semnala nimeni.

D. Dr. Alexandru Marta a avut parte până acum mai ales din cea dintâi categorie de atacuri împotriva dsale. Noi vom face aici o critică a unor erori grave pe cari le-a comis și pe care regretăm sincer că la timpul său nu le-am putut arăta în scris.

Este vorba de politica față de germanii din Banat a dlui Dr. Al. Marta. Secundat și îndemnat de secretarul general al Ținutului și de prefectul județului Timiș-Torontal, fostul rezident regal a dus tot timpul cea mai neînțelegătoare politică pe care o putea face față de un grup de cetățeni numeroși, valoros și perfect loial dela început. Organele subalterne, în special unii notari și șefi de post, au simțit foarte bine încurajarea tacită care le venea de sus: abuzurile semnalate n'au fost sancționate aproape niciodată.

D. Dr. Al. Marta a făcut mai mult chiar pentru a împiedeca o conviețuire frățească romăno-germană în Banat. A inspirat o campanie de presă violentă în oficiosul Ținutului, fiind până la urmă la originea tendinței nefaste anti-germane a acestui ziar, contra căreia în zădar luptau redactorii cari vedeau clar eroarea fatală.

Guvernele din București proclamau în discursuri apropierea de Reich prin înfrățirea românilor cu germanii din țară, dar în Banat îndârjirea creștea, alimentată de mereu alte și alte neînțelegeri. S'a ajuns astfel la manifestarea dela Lenauheim, al cărei sens — suntem convinși — că nici azi nu l-a pătruns d. dr. Al. Marta. Iar ca nu cumva cetățenii mai obiectivi să poată ei înțelege ce-i doare pe germanii bănățeni, cenzura din Timișoara a primit ordinele cele mai categorice: avertismentul dela Lenauheim a fost astfel pierdut pentru noi.

Totul părea pierdut la un moment dat. Cele două națiuni cu drepturi indiscutabile în Banat erau gata de încăerare. Din fericire regimul a fost schimbat. Azi vederea cămeșilor verzi amestecate cu cele albe obișnuește din nou lumea dela noi cu ideea, pe care d. Dr. Al. Marta o pierduse întâi din vedere, că românii și germanii bănățeni pot și trebue să trăiască într'o frăție încrezătoare."

De vi se pare c'am exagerat cumva, că n'am înfățișat riguros ce a scris d. Ivan — fiindcă e prea dureroasă realitatea faptului la care s'a pretat d. inginer-ziarist! — confruntați textul reprodus de noi cu acel apărut în „Fruncea". Vă îndemnam astfel... pentrucă și nouă — dupăce am citit și răscitit „editorialul" dlui Ivan — nu ne venea să credem ce ne vedeau ochii!

Nu-l apărăm pe d. dr. Alexandru Marta și nici pe fostul rezident regal. Și n'o spunem aceasta pentru a ne ascunde vre-o obligațiune față de omul sau fostul demnitar. Noi — „Ecoul" și cei ce-l scriem — n'am profitat în nici un chip de bunăvoința dlui dr. Alexandru Marta. O singură dată, în viață, când cel care semnează aceste rânduri a apelat la intervențiunea fostului rezident — cerând ca cenzorul de serviciu să nu fie prea excesiv, fiind vorba de un articol de luptă împotriva ungurilor — d. dr. Marta ne-a tăiat personal niște pasagii cari i s'au părut prea tari. E drept: avea ordine în consecință dela București. Era în preajma conferinței dela Turnu-Severin... Totastfel aici „Ecoul" și nici unul dintre redactorii săi n'a primit nici o centimă dela fostul rezident

(Continuare în pag. IV.)

Const. I. Ștefănescu

Să nu uităm!

Deslănțuirea sălbăticiei tiranice în Ardealul cutropit, — acolo unde românii trebuiau să se bucure de drepturi egale cu strănepoții lui Atila (după cum se garantaseră puterile axei) dezlănțuirea acestei sălbăticii — concretizate în formula „punga și viața" — trebuie să ne aducă aminte că, blândețea exagerată ne mai cheamă tembelism și toleranța prelungită se numește lașitate.

E adevărat că ne aflăm în fața unui caz patologic de demență colectivă. E adevărat și recunoscut de toată lumea că poporul unguresc, și mai cu seamă pătura lui conducătoare, suferă de mania grandoarei istorice, împinsă până la falsificarea cea mai revoltătoare și servindu-se de minciunile cele mai respingătoare. Dar aceste nefericirii de care suferă poporul unguresc, — pe lângă sălbăticia asiatică acoperită bine de mundirul nemeșesc împodobit cu felurite șnururi și paftale, — nu ne pot opri de a cere dreptate pentru frații noștri de sub oblăduirea sălbăticiei turanice, și mai ales de a cere tutorilor să tempereze elanul barbar.

Ungaria s'a socotit copilul alintat al puterilor axei, arbitrajul de la Viena, — căruia noi ne-am supus fără murmur dar cu sfâșiere de inimă, — a cam dovedi t această alintare. Noi ne-am conformat cinstit și omenește tuturor punctelor fixate în acest arbitraj. Puterile axei pot observa acum că alintatul lor copil, nu numai că nu le-a ascultat și nu le ascultă sfaturile, dar mai dovedește că trebuie internat ori într'o casă de sănătate ori în una de corecție. Pentrucă acuma nu mai poate fi vorba de cazuri izolate de răzbunare personală, ci de-o organizare făcută de autorități, de un plan bine stabilit și înfăptuit zi cu zi. Și dacă ceeace fac ungurii cu românii din Ardealul cutropit se cheamă cinste și omenie, atunci clădirile zăbrelite pe care le avem noi pe lângă tribunale sunt pline de oameni cinstiți, iar Pângărații și Ocnele mari adăpostesc numai oameni de omenie.

Să nu uităm niciodată faptele civilizației maghiare. Nu doar că la timpul răfuelei noi am putea purta la fel! Nu! Arta n'o poate face „OPINCA" românească, ci numai, pintenul maghiar! Dar să nu uităm aceste gesturi „civilizate" pentru a le aminti permanent puterilor axei. Și trebue să le mai amintim un fapt esențial: dacă am avea la noi 1.500.000 de unguri și ei ar avea numai 400 mii de români nu s'ar purta așa de sălbatec. Cum puterile axei le-au dăruit un milion și jumătate de români, își pot înfăptui sălbătăciile fără rușine și fără frică de măsuri similare.

Dar mai cu samă să nu uităm că: blândeța exagerată se chiamă tembelism și toleranța prelungită, lașitate.

Vladimir Nicoară

Cine maltratează pe Români în Ardealul cedat

Victor Probst, spionul care a evadat, în 1935, din închisoarea Arad, cu complicitatea unora cari n'au fost încă pedepsiți

Românii expulzați din Ardealul cedat povestesc cu mare groază, că un Victor Probst conduce o bandă de unguri cari teroriseazâ, în chip înfiorător, populația românească.

Victor Probst e spionul evadat, în anul 1935, cu complicități ce au rămas încă misterioase, din închisoarea Aradului.

Pe atunci, siguranța Aradului a făcut o însemnată captură. Victor Probst, cu alți trei unguri, au fost arestați și trimiși în judecată pentru spionaj. Asupra lor, s'au găsit acte compromițătoare și concludente, fotografii, scrisori și alte corpuri delicte. S'a dovedit că ei operau în legătură directă și din ordinele Budapestei.

Inchisoarea Aradului i-a primit atunci și îi păstra pentru ziua judecății. După câteva luni de arest preventiv, spionilor unguri, nu se știe prin ce împrejurări și ce anume intervenții au fost la mijloc, li s'a dat o celulă mică, situată în partea extremă a închisorii, perete în perete cu sala tribunalului. Celula, până atunci, nu fusese niciodată locuită decât doar de condmnați cu pedepse ușoare. Celula nu era noaptea decât foarte rar sau niciodată supravegheată.

Regimul penitenciar, în ce privește vizitele, a fost mult îndulcit spionilor. Puteau primi hrană oricând, în oale mari și pâine din belșug. Și-aduseseră de acasă perine și plapome. In celulă li se amenajase paturi moi. (Ceilalți deținuți, de drept comun, trăiau cu totul altfel: fără paturi, dormind jos pe podele, ca să poată fi mai lesne supraveghiați).

Dar, după un timp relativ scurt, în toamna anului 1935, într'o dimineață, celula lui Victor Probst și a celorlalți doi spioni a fost găsită goală. In dreptul patului, care acoperea totul, o gaură în perete arăta locul pe unde evadaseră spionii. S'au șupurit, cum se șupurește apa — și au plecat prin coridorul tribunalului...

Ancheta a fost lungă, dar n'a dus la nici un rezultat. S'a constatat că spionii au săpat zidul zi cu zi — și în noaptea evadării alți complici din afară au ușurat lucrul, mărind gaura din perete. In celulă s'au găsit toate uneltele de spargere, cari fuseseră introduse în închisoare cu pâinea și cu oalele de alimente. S'a stabilit că chiar în noaptea aceia celula spionilor n'a avut lumină. Becul se stricase cu o zi înainte și, cu toate insistențele gardianului de serviciu, autoritatea penitenciară de atunci, n'a pus, tocmai în oaptea aceia, altul în loc.

Până într'un sfârșit, după ce s'a aflat că spionii ajunseseră în Ungaria, cu un automobil cari le-a stat la dispoziție, au fost pedepsiți doi gardieni de pază... Acelaș acar Păun și-a primit pedeapsa, ca întotdeauna. Și dreptatea a fost făcută... Nici o cercetare în plus și nici o altă amănunțită și justă cauză a evadării n'a fost diburită măcar. Cine le-a ușurat regimul penitenciar, de exemplu; cine le-a îngăduit legăturile cu cei din afară, fără nici un control; și apoi cine i-a așeșat într'o celulă din care puteau fugi ușor? Nimic, din toate acestea. Au fost pedepsiți doi oameni de pază — și atât.

Astăzi, Probst, care s'a sustras pedepsei, terorisează și martirisează Românii, în Ardealul cedat, ca pe vremea lui Horia, Cloșca, Crișan și Avram Iancu. Nu-i trage pe roată, dar îi jupuește de vii. Mai năprasnic și mai rău ca atunci.

Spionul Victor Probst a evadat atunci nu numai din neglijența autorităților de pe acea vreme, ci cu anumite și sigure complicități. Ancheta de atunci se cuvine a fi reluată — și să se stabilească răspunderile, partea de vină a tuturor. Căci sunt mari și adânci vinovății care trebuesc pedepsite. Fiindcă noi Românii i-am dat prilejul să fugă și să ne chinuie acum frații în Ardealul cedat!

ION COSTEA

Pe firul vremii

O THALIE TIMIȘOREANA?

De sigur. Există.

Personagiu olimpic de nuanță pur autohtonă Daco-Getică.

Sălășluește de câte-va zile aici. Popas simbolic. I se resimte prezența caldă, vibrantă, cuceritoare — deocamdată extraprofesional — în ritmul hipernervos al burgului, străbătut hebdomadar de cadența cu iradieri sismice a grandiosului exacerbat din ansamblurile Wagneriane.

Iși plimbă faldurile hlamidei de visuri irealizabile și tragicul destin al jertfei cotidiane, prin aleele parcurilor geometrice, fără început și fără sfârșit... Sau își înăbușe îngrijorările nesiguranțelor instinctive în euforice partide de rummy prin confortabile cafenele de reputație europeană, când nu se pierde inutil de simpatic în amabile discuții egocentrice, proectându-și pluri-personalitatea pe frontonul monumental, inaderent ambianței, din capătul marelui bulevard central.

A sosit aici pe la începutul acestei toamne cu întârziate căderi de frunză și cu sibilice unduiri de vânt. Incidental și accidental. Mulțumită unei catastrofale conjuncturi planetare. Dar nu cu aluri de uzurpare a unor drepturi inexistente... și — mai ales — nu pentru multă vreme. Nu! Pentru că această Thalie — vremelnic timișoreană — se va înapoia curând, foarte curând, în ca totul ... acolo de unde a purces... acolo, unde și-a lăsat, adânc înfipt, bobul germinativ al rostului ei imprescriptibil... Acolo, unde îi străjuesc amintirea cei cari de-apururi s'au înfrățit cu pământul reavăn al Ardealului răsluit și însângerat, perpetuându și vibrațiile sufletului în tremurul rourat al firului de iarbă și în parfumul suav al florilor din imensa grădină a sfintelor cruci de la poalele Feleacului, astă-zi piatră de hotar...

In Cluj...

In Clujul marilor pătimiri de azi... In Clujul pe ale cărui ziduri și în ale cărui ulițe și ulicioare s'au întipărit adânc, cu permanență de pecetie voivodală, dogoarea sufletului românesc și unda de doină alinătoare a graiului străbun... In Clujul resurecției și al izbăvirii de mâine... In Clujul care va trebui să fie al nostru pentru vecii vecilor...

Dar, până atunci, pribeaga Thalie Clujană va să rămână aici. Și aici misiunea ei apostolică, cu inevitabile perspective de mucenicie, capătă o semnificație tot atât de mare, tot așa de hotărâtoare, în afirmarea frumosului etern desprins din granițile de aur ale spiritualității românești, ca și aceia avută și îndeplinită dincolo. Avem cuvânt să credem că această misiune — de loc ușoară, ori-cât de grele vor fi piedicile inerente tuturor începuturilor — se va încununa, în cele din urmă cu strălucirea solară a deplinelor biruințe.

(Continuare în pag. IV.)

STEFAN BRABORESCU

Foița „Ecoului"

Pilda hoțului Burlă

Constantin-Vodă, tatăl lui Dimitrie Cantemir, și-a pătat și mâinile și conștiința, în timpul domniei, cu o faptă însângerată: a ucis, fără judecată și fără vină, pe frații Velișcu și Miron Costin. Dimitrie Cantemir, deși bărbat plin de învățătură, n'a avut curajul să menționeze, în cronica pe care ne-a lăsat-o, uciderea aceasta, poate fiindcă s'a comis cu participarea personală și activă a tatălui său.

Cronica lui Dimitrie Cantemir, însă, a însemnat un caz aproape unic de conștiință, acela a hoțului Burlă, pe acea vreme spaima codrilor și a oamenilor.

Mustrarea de cuget a hoțului Burlă, așa cum ne-o înfățișează Dimitrie Cantemir — ținând seamă că ea s'a născut într'un suflet simplu dar în răit până în măduva oaselor — e impresionantă și cu accente de adâncă și sguduitoare tragedie.

Intr'un târziu și după ani de jafuri și omoruri, Burlă a fost prins. Dus în fața judecății lui Vodă și a Divanului, cum era obiceiul, autorul nenumăratelor fărădelegi a fost osândit la moarte. După sentință, vinovatul a plâns, a plâns cu lacrimi multe și amare, dar nu pentru greutatea osândei ci pentru altceva. In sufletul lui, de bună seamă cu desăvârșire răvășit, s'a ivit, dintr'o dată, o scăpărare de dreaptă și bună conștiință: pedeapsa dictată de judecătorii lumii, osânda la moarte, i s'a părut prea mică pentru actele lui de prădălnicie și crimă. „Ispășirea" — și el avea de ispășit mari și grele păcate — nu ar fi fost împlinită cu trecerea lui în cealaltă lume. Greutatea faptelor lui ar fi rămas întreagă.

A cerut, însă, Domnului și Divanului, o altă pedeapsă, o suferință mai mare, o osândă ispășitoare, pe măsura fărădelegilor pe cari le comisese. A cerut, nici mai mult nici mai puțin, să i se taie și mâinile și picioarele. Apoi, așa, cu trupul sângerând și fără asistență, să fie aruncat în temniță. Și dacă, în temniță, Dumnezeu se va milostivi totuși să-i închidă rănile, nu-i rămâne decât să mulțumească îndurării de sus: se va târî, ca o râmă, în coate și în genunchi, trăind din milostivirea oamenilor, până la Ierusalim, la mormântul Domnului. In clipa, aceia, spunea osânditul, va căpăta certitudinea că a dobândit ceia ce așteaptă sufletul lui: ispășirea păcatelor...

— — — — — — — —

Acest caz de conștiință, pilda aceasta, înfiorător de măreață, nu poate fi pusă în fața oamenilor vremii noastre, cari, prin fapta lor de până ieri, au creiat României alte granițe decât acelea pentru cari s'au sacrificat milioane de eroi? Acelora, cari, cârmuind Țara, cu nepăsare și în huzur, n'au pregătit-o să lupte și să se apere?

Totuși, sunt datori acum să privească la cazul tipic al hoțului Burlă. Desigur, nimeni nu-i va condamna la moarte, cum s'ar cuveni, după dreptatea Neamului și după aceia a lui Dumnezeu, dar, ei înșiși, sunt obligați să-și ispășească păcatul.

Așa, cum a cerut, atunci, Domnului și Divanului, hoțul Burlă!

AUREL JENARIU

Din Hronicul vremurilor noastre

Voroavă despre dănţuială

şi alte lucruri vrednice de mirare

Cu mintea mea împuţinată de numărul anilor socotesc aşa: numai greşalele mele pentru care trebue să pătimesc, au păcatele părinţilor, care de multe ori de urmaşi sunt ispăşite, numai ele îndemnatu-m'au foarte să mă bag intr'o odae numită „salon", unde o samă de tineri, mueri şi bărbaţi laolaltă, dănţuiau după moda cea nouă. Au poate deavolul vrând să-şi bată gioc de albeaţa bărbie mele şi să mă ruşineze preste măsură, îndreptatu-mi-au paşii intr'acel loc plin de necuviinţă şi de trupeşti pohte. Şi cu cât stau să mă socotesc mai mult cu atât mă lămuresc mai bine că, numai un îndemn al necuratului am putut hi. Direpţ este că şi pedeapsa de sârg şi de istov au venit! Că, ochii erau să-mi iasă de la locul lor, aşa de cumplit s'au holbat în faţa acelei petrecanii, iară urechile au pătimit şi au ţiuit multă vreme după ce am eşit din acel loc de amarnică frământare.

Odată cu portul muerescu, carele aţâţătoriu de pohte trupeşti s'au dovedit a hi, mai avem şi alte probe în felurite feluri arătate, care limpede ne dovedesc stăpânirea diavolului asupra omenirei din ziua de azi. Că, omul şi mai cu osebire muerea numai la cele trupeşti gândindu-se şi numai de mădularele ei îngrijindu-se şi pre barbat siliu-l'au (el foarte mueratic în toate vremurile dovedindu-se a hi) mai mult de mădularele cele de jos, — adicătelea de picioare să se îngrijască, arătându-ne că zicătoarea bătrânească: — unde nu-i cap, vai de picioare! — adevăr mult cuprinde.

Ca să nu socotiţi că numai o dorinţă de hronicărească bârfeală ne îndeamnă a scriere, încerca-vom dupre slabele noastre puteri, să spunem ce ne-au văzut ochii şi ce ne-au auzit urechile în acel „salon", unde la *ceai* am fost pohtiţi. Drept este că ceaiul puţin au fost, dară bătăiala, adicătelea danţul dupre moda cea noauă, din plin s'au arătat.

N'am văzut valţul vienez cu molcome învârtituri, nici cadrilul franţuzesc cu măestrite ploconeli, nici mazurca polonezăi cu mândre îngenunchieri, nici bătuta şi bătrâneasca horă, nici bărbăteasca şi săltăreaţa sârbă.

Din ungherul unde stau lăutarii de modă noauă, venea un huet răpezit şi hăcnit şi o larmă cu ţiuituri, pocnete, urlete şi boncălueli. Câte odată mă spăimânta un geamăt de taur înjunghiat eşit dintr'o unealtă de tablă încârligată ca o lulea; altă dată tresăream auzind o miorlăitură de mâţă în căldurile dragostei şi-apoi deodată o fluerutură haiducească, au un răcnet crunt slobozit de-un lăutar. Pre această urzală vine bătătura muzicii: o hăcuială măruntă răsucită în felurite chipuri şi pre loc ţinută, par'că, ai toca o halcă de carne cu satârul. Această ţârlâială selbatecă se chiamă, — n'avem ştiinţe pentruce, — jazz! (Ce o hi aceia şi meargă pre pustii locuri!)

Iară dănţuitorii...! Doamne pune straja gurei mele şi popreliște penei! Dănţuitorii par'că ar hi cuprinşi de boala ceia eumplită pre care norodul o numeşte „ducă-se pe pustii"! Işi tremură umerii, îşi bâţâe genunchii, se frământă amarnic, se încovoae lipiţi unul de altul că amândoi un trup fac, precum scrie la taina cununiei. Muerea dănţuind se încovoae pre spate, de-ţi pocneşte obrazul de ruşine, dacă nu eşti obişnuit cu bâţâiale de modă noauă. Bărbatul o strânge vajnic lipindu-se de dânsa, iară picioarele li se amestecă foarte. Ochii păingeniţi, răsuflarea repezită, nările umflate şi tremurătoare, dovedesc lămurit, că diavolul punând pre dânşii stăpânire nu-i îndeamnă să se gândească la... nemurirea sufletului nice la cuvântul înţelepciunei. Iară dacă ar hi singuri, sufletul lor, dară mai cu osebire trupul, bucuratu-s'ar foarte.

Cu smerenie mă rog să nu te superi cinstite cetitoriu, au cuvioasă cetitoare că slabele mele impreunări de cuvinte nu mă ajută să vă arăt chiar aşa cum este dănţuiala cea noauă. Şi chiar de m'ar ajuta priceperea n'aşi putea-o tace, căl mare supărarea dănţuitorilor aşi aduce, iară cei cari nu cunosc această dănţuială m'ar învinui că măscări scriu. Dară rogu-vă pre domniile voastre s'o prubuluiţi, — că madularele mele slabe hiind n'o pot face, — şi pre urmă să-mi spuneţi dacă la rele diavolul nu v'au îndemnat.

In privinţa dănţuelii am mai găsit un lucru de mirare foarte. Iară mintea mea puţină, au vechile obiceiuri de care nu mă pot dezbăra îmi întunecă judecata de nu-l pot pricepe.

Iacătă cum stă lucru: dacă, pre când nu cântă muzica, — au jazz-ul cum îi zice acum, — ar veni un necunoscut, şi-ar lua muerea de lângă soţ, au de lângă frate, au de lângă tată, s'o mozolească şi să se bâţâie cu dânsa în văzul lumei, soţul, fratele, au tatăl muerei, ar socoti lucrul ca necuviincios foarte şi pre îndrăzneţ în maşina de palme l'ar lua. Iară dacă ţârlâe şi miaună muzica acelaşi necunoscut poate să mozolească pre muere dupre pohta inimei sale, pre când soţul, au fratele, au tatăl ei privesc cum se frământă şi tac ca peştii, socotind că lucrul acesta cuviincios este.

Apoi oare, nu este acesta un lucru vrednic de mirare? Au poate hăcuiala jazz-ului nebunie împrăştie în lume şi pre unii îi face să se bâţâe iară pre alţii îi amuţeşte şi judecata le-o tulbură.

Noi nu putem şti şi mult am dori o lămurire.

Vlad Logofătul

Umbra Iancului

Chipul tău de jar şi vifor, nu e...
Moţii îl mai văd prin vis cum suie
Culmea dealului — dâră de lumină
Până 'n codrii albi de lună plină.

Cântă, Iancule,
Cântă...

Dor îţi e şi nu ştii dac' ai vrea
Să fii om, ori pasăre, ori stea,
Cerb pe creasta munţilor, ori crai,
Ori izvor de apă vie 'n rai.

Sete 'ţi e
Şi nu mai ştii de ce...

Face-ţi-am căuc din pumni, să bei.
Mai cunoşti tu, Iancu, Moţii tăi?
Stau azi, trişti, cu suflet prins de buze —
Pentru cântec codru' n'are frunze —
Flueru' li-i greu de-atâta jale...
Hi la deal cu ea
Şi hi la vale!

Plângi, Iancule,
Plângi!

Trupul tău de jar şi vifor, nu e..
Moţii îl mai văd prin vis cum suie
Peste codrii, Vidre şi Vlădeasă —
Dâră de lumină 'n umbra deasă,
Mai măreţ ca munţii la un loc,
Chip de Arhanghel, pajură de foc,
Pentru neamul lor fără noroc!

Florica Ciura-Ştefănescu

De mână cu drumul

Mamă pentru noi mâine poate 'ncepe întunericul,
munţi de 'ntuneric cu ploaie şi vânt.
Aş descânta frunză de mălin şi pământ
— raiul vieţii tale —
şi-aş trimite-o cu soarele ăsta
îmbrăcat în zale,
în satul unde pustiul şi-a făcut cuib la ferestre.
... Cum aş voi să-ţi spun,
să vezi,
să te fac să crezi,
că-i numai lumină în ţara
unde Onufri şi eu ne gătim de muntă cu ploile!
— — — — — — — — — — —
Uite, colbul din deal dela cruce
Cum se coboară la vale
şi te roagă 'n poartă nu mai sta,
nu mai aştepta
că n'o să treacă mult
şi poată umbră,
poate sbor,
poate pasăre,
poate urcior,
vom veni iar prin satul tău,
satul care era şi-al nostru odată.
... Ce să-ţi scriem?!
Căci mâna asta şi ochii de fum
i-am înfrăţit cu piatra
şi azi bat ploile la poarta noastră.
— — — — — — — — — — —
Cum arde văzduhul,
cum ne suge dorul prin munţi!
... Mamă, mamă,
uite, cum îi pata pe năframă?
Şi spune cărărilor:
pace bună!
Că 'ntr'o lună,
care măsoară lumea,
prinşi de mână,
vom străpunge munţii,
şi, de ne-o cunoaşte drumul, vom veni...
— — — — — — — — — — —
Mamă, ai coborit Dumineca 'n podmol
... căci, de mână cu drumul,
copiii-s în deal la cruce!

IONEL OLTEANU

Scrisoare deschisă

dlui N. Neamtzu-Ottonel, directorul Teatrului Naţional

Rândurile ce urmează nu angajează pe nimeni: nici gazeta în care apar, nici pe directorul ei, nici pe... rudele lui directe sau colaterele. Vorbesc numai în numele meu şi cel mult în numele spectatorilor, cari au văzut şi admirat nenumăratele „tipuri" şi „caractere" creiate de actorul Neamtzu-Ottonel, în lunga lui carieră şi cu o egală putere, în dramă şi comedie.

Când am cetit numirea d-tale (la ziar se 'nţelege) în postul de director al teatrului, am zis: iată un om la locul lui, adecă potrivit locului ce-l ocupă. Acest eveniment era atât de rar în trecut (să sperăm că nu va fi aşa în viitor) încât merită să viu să-ţi strâng mâna. N'am făcut acest gest pentru a nu fi suspectat că: am de solicitat ceva, sau am de protejat pe cineva.

O fac însă în mod public şi mai ales pentrucă am să-ţi cer ceva, în auzul lumei şi în numele acelor spectatori, cari iubesc teatrul şi nu vin acolo nici din snobism nici din... datorie. Cele ce o să-ţi cer, nu ţi le cere prietenul sau admiratorul d-tale, ci cronicarul dramatic care, până acum, s'a menţinut pe linia unei obiectivităţi de care se simte mândru.

Talentul actorului Neamtzu-Ottonel, plus priceperea directorului de scenă Neamtzu-Ottonel, ne dă o formulă ce ne asigură că: Directorul de Teatru Neamtzu-Ottonel o să ne dea un repertoriu bun şi o distribuţie aleasă şi potrivită aptitudinilor. Cronicarul dramatic şi spectatorul priceput şi cinstit atâta cere. Pe noi nu ne interesează „persecuţia" d-nei X că nu i s'a dat rolul Oteliei ca să-l masacreze, nici „persecuţia" d-lui Z, că nu i se dă Hamlet să-l interpreteze cu picioarele. Dar ne interesează şi ne scârbeşte dacă aflăm, — şi aflăm fără doar şi poate, când se formează camarile şi licitaţii de roluri.

Ştim că în viitor scena trebue să fie, ca să zic aşa, o catedră de educaţie naţională. Foarte bine! Aşa o cer vremurile. Dar asta nu împedică realizarea artistică.

Aşa dar încă odată: fiind siguri că repertoriul va fi bun, şi că distribuţia va fi făcută cu pricepere (formula de mai sus îl opreşte pe Neamtzu-Ottonel să facă altfel) îţi zicem: noroc şi apoi la muncă.

Vladimir Nicoară

Note

De câtva timp, un periodic local se autorecomandă drept „singura revistă culturală independentă din Timişoara". Se vede, deci, că revista îşi face un titlu de glorie din această „independenţă" de vreme ce ţine s'o accentueze.

Revistele noastre literare — din trecut şi de astăzi — nu s'au putut însă mândri cu acest soiu de „independenţă" în cele ale culturii. „Viaţa Românească", de exemplu, a reprezentat, în literatură, poporanismul; „Gândirea" dlui Nichifor Crainic, tradiţionalismul; „Semănătorul" şi „Cuget clar", mişcarea semănătoristă; „Convorbiri literare", junimismul. Şi aşa mai departe.

Revista timişoreană s'a subintitulat, de data aceasta, cât se poate de just, pe măsura conţinutului ei de totdeauna şi de acum.

Intr'adevăr, citind-o constaţi că revista e, pe de o parte, „independentă" de cultură, dar dependentă, pe de altă parte, numai de superficialitatea directorului ei...

... „precizări"

Din „singura revistă culturală independentă", reproducem, ca model de stil, titlul acesta: „Misterul societăţilor secrete desvăluit". Remarcaţi, în deosebi, locul verbului.

Alta şi mai bună:

„Despre deschiderea stagiunei teatrelor noastre circulă diferite svonuri. Suntem în măsură să dăm următoarele precizări: Intre 20 şi 31 Octomvrie va avea loc un festival de inaugurare comun la care Opera Română va cânta un act dintr'o operă, iar Teatrul Naţional va juca un act dintr'o piesă care încă nu e fixată. In urmă va începe să joace deocamdată numai Naţionalul".

Scrie că e „în măsură" să dea „următoarele (sic!) *precizări*:... „Opera Română va cânta un act dintr'o operă, iar Teatrul Naţional va juca un act dintr'o piesă care încă nu e fixată". In limba franceză, antonime ale verbului a *preciza* (care înseamnă a determina, a fixa clar şi exact) sunt adjectivele *vag* şi *confuz*. Unde-i precizarea, dacă Opera „va cânta un act dintr'o operă", iar Teatrul „va juca un act dintr'o piesă care încă nu e fixată"? Ce nu s'a fixat, actul sau piesa?

Domnule „independent cultural", „precizăm" noi: Opera va juca o piesă dintr'un act şi Teatrul Naţional va cânta... ce „încă nu e fixat". Numai aşa e deplină „precizarea" dtale...

Şi încă una, dar fără comentariu. „Filmul turnat după romanul Selmei Lagerlöf este sguduitor pe alocuri, mereu bine susţinut, chiar şi supraimpresiunile pe cari le foloseşte regisorul Duvivier, sunt acceptate de public în ansamblul deosebit de ridicat al filmului": Ce... adâncă cugetare, domnule. Stai în loc şi aproape să te pierzi...

Sunt ocazii când te simţi nevoit să reaminteşti apostrofa clasică a lui Apel, celor cari îşi depăşesc competenţa: „Sutor ne supra crepidam—cismarule, mărgineşte-te la sandală".

LOTERIA LUI ŞLOIM

de VLADIMIR NICOARĂ

Conu Epaminonda Zaimis avea, ca orice latifundiar român care se respectă, jidanul lui de casă. Şloim sin Nuhăm, de profesie misit, venise de dimineaţă ... să ia parte la durerea ce-l încercase pe „conu Paminondu", cum îi ziceau sătenii: *Ali, perechea lui Sultan, pierise năprasnic şi fără nici o pricină vădită şi cunoscută.* Conu Epaminonda *îşi sorbea tacticos cafeaua privind din balcon, cu ochi duioşi* la Sultan, purtat la coardă de vizitiul cât un uriaş, care se opintea din răsputeri să păstreze centrul circonferinţei, pe care se învârtea surul rotat, cu gâtul arcuit intr'un elegant semn de întrebare.

— Mare *numuricire*, rupse tăcerea Şloim, mângâindu-şi bărbuţa roşcată şi căruntă.

— Ce să facem mă Şloim, nenorocirile sunt pe oameni! Numai de-un lucru îmi pare rău: ştiu de bună samă că n'am să-i pot găsi pereche lui Sultan.

— Par'că merge şi'n unul?!

— Merge! Ii bun şi la călărie şi-i blând ca un miel, cât pare el de fioros. Insă ce folos! Mândria grajdurilor mele s'a dus!

Şloim închise ochiul drept şi începu să-şi scarpine bărbuţa cu arătătorul mânei drepte, semn că zămislea un gând, care pentru el trebuia să fie o afacere. Apoi privi furiş spre boer şi rosti cu frică ştiindu-l uşor la mânie şi aspru la vorbă:

— Coane Paminondu, iu am sa vă zic ceva, dă tare va ... şi nu vă mâniaţi.

— Ia zi, mă Şloim!

— Sultan aista are să fie pentru dv o veşnică supărare. De câte ori o să-l vedeţi pe dânsu are să vă pare ... dul. Eu zic ca-i mai bine să-l vindeţi!

— Nu-i rău sfatul tău, mă Şloim. Da cine să cumpere aşa mândreţe de cal dacă-i ...chiat?

— Il cumpăr iu, ...ne Paminondu!

Conu Epaminonda se întoarse spre Şloim şi-l privi plin de uimire.

— Măi Şloim, tu ai nebunit!

— Da puntru dici coane Paminondu?

— Păi bine, măi pârlitule, cal de lux îţi trebue ţie? Aista cere cheltuială şi îngrijire!

— Aiasta n'ari de fiacil! Când am să merg iu pi la ceilalţi bueri să li vorbesc de vânzarea grâului, ori a rapiţei şi-au să mă vadă cu aşa mândreţe de cal de la conu Paminondu, am să am altă faţă şi alt grai!

— Eşti zărghit măi Şloim, rosti mânios boerul şi intră în casă, lăsându-l pe Şloim cu privirile lipite de Sultan.

— Iu trebue musai să cumpăr pe sultan aista, mormăi Şloim pornind spre poartă.

A doua zi de dimineaţă, când conu Epaminonda primi trista veste că şi Sultan a pierit peste noapte, porunci să închidă grajdul şi să nu afle nimeni despre moartea calului.

Peste-un ceas, când veni Şloim să-şi facă visita lui zilnică, a fost tâmpinat de conu Epaminonda.

— Toată noaptea m'am gândit la vorbele tale măi Şloim. Şi pentrucă eşti om de credinţă vreau să-ţi fac o bucurie: îţi vând pe Sultan.

Şloim se prinse de balustrada balconului, era să se prăbuşască de bucurie.

— Şi cât cereţi?

— Tu ştii cât mi-a dat Kneazul?

— Era pereche!

— Bine! Pe amândoi mi-a dat 5000 de lei. Va să zică unul 2500. Eu ţi-l dau ţie numai cu 500 de lei. Da nici un ban mai puţin!

Şloim îşi zmulse un fir de barbă ca să se asigure că nu visează şi repede scoase din diferite buzunare suma cerută.

— Să fie cu noroc, coane Paminonda!

— Amin! zâmbi boerul. Si acum du-te şi ia-ţi calul.

Când l'a văzut Şloim pe Sultan ţapăn şi fără suflare, l'a prins o ameţeală. Dar repede a spus vizitiului:

— Inchide uşă şi nici vântul să nu afle până diseară că Sultan se hodineşte aşa de bine!

Când a 'ntrat Şloim în cancelarie, conu Epaminonda l'a primit cu'n hohot de râs:

— Am vrut să te păcălesc măi Şloim! Poftim banii înapoi!

Nu se poate cucoane! Târgul, târg rămâne! Numai am să vă rog să-mi daţi o chitanţă pi cum că mi-aţi vândut pi Sultan cu 500 di lei.

— Da ce vrei să faci, măi nebunule?

— Coane Paminonda, mata uiţi că iu sunt misit. Apoi dacă n'aşi scoate iu bani vii şi di pi-un cal mort, ce fel de misit aşi fi?

In aşa zis-a cafenea din târguşorul Darabani unde se adunau coreligionarii lui Şloim în fiecare după amează, misitul intră ca o furtună. In cafeneaua murdară, în care roiurile de muşte trăiau ca în sânul lui Abraham, şase negustori stau la o masă cu bărbile apropiate şi comentau diversele întâmplări comerciale. Şloim se apropie de dânşii surâsător şi dânsând:

— Hai, luaţi fiecare câte-un ceai ori câte-o cafea că azi fac iu cinste!

— Da ce ai păţit moi! Ai cumpărat grâu la conu Panimonda?

— Nu, că nu-l vinde grecul cu una cu doua. Da am cumpărat altciva. Ştiţi voi surii rotaţi di la conu Paminondu?

— Pi cari i o dat Kneazul 5000 şi el s'o fudulit?! Iacă acu i-o pierit unul!

— Şi cât face cel care-o rămas? întreba Şloim.

— Cât să facă?! Când îl cumperi faci cu ochii închişi 2500 di lei; că aista îi mai frumos, mai tânăr şi mai făţos di cât ce-l care o perit!

Iu l-am cumpărat cu 500 di lei!

— Moi Şloim, du-te la doftur! Da nu la oricari doftur ... pintru boli di cap!

— Aşaa?! Poftim citiţi!

... chitanţa semnată de conu Epaminonda şi întărită cu sigiliul moşiei. Bărbile se apropiară de chitanţă. Negustorii trecură de la unul la altul dovada cumpărăturii, după care se făcu o hărmălae de iad.

— La asta câştigi 1500 di lei ca un gologan!

- Ţi-a pus Dumnezeu mâna 'n capi

— Tot prostul ari noroc!

— Nu-l vinzi moi Şloim?! Iu ţi-l cumpăr!

— Şi iu!

— Da par'că voi daţi 800 di lei ca nimic, zice un negustor.

— 850, face altul!

— 900 zice al treilea.

— Ho! strigă Şloim, ridicându-se pe masă ca să vă împace pi toţi şi să fac şi dreptate, iacă ce zic iu facem o loterie. 200 di lei biletul. Iu vând bilete pintru 2500 di lei, cât zice Ştrul că face calul Cine are noroc îl câştigă!

Intr'un sfert de oră afacerea se făcu. Dintr'o pălărie, fiecare cumpărător de bilet scotea biletele colosite, dintre cari numai pe unul era scris: „Sultan". Deodată un ţipăt sfâşie tacerea. Haim Marcovici scosese biletul cu „Sultan" şi ţipase de bucurie.

— Să trăeşti, să-l stăpâneşti, îl firitisi Şloim. Il ai pi Sultan! Paşă te-am făcut! Acum du-te şi ia-ţi calul! Noi te aşteptăm aici să bem adălmaşu.

După o jumătate de ceas Haim Marcovici intră în cafenea răcnind:

— Bandit! Escroc! Hot!

— Ce ai păţit moi? întreabă Şloim.

— Incă mă întrebi?! Pungaşule! Sultan îi mort di astă noapte!

— Ei şi ce răcneşti aşa?! Ci? Arde târgul?! Dacă n'ai avut noroc să trăiască, ci-s iu vinovat? Tu ai pus 200 di lei pi-un bilet. Puftim 200 di lei înapoi şi nu urla!

— Da cu noi cum rămâne? întreabă un cumpărător de bilet.

— Cum să rămâe?! Bini.!

— Dă-ne banii înapoi!

— Cuuum?! Da pintru ce? Voi aţi câştigat la loterie? Dacă era calul viu câştigaţi ceva? Voi aţi jucat la loterie şi-aţi pierdut! Să vă fie de bine!

Şi Şloim se repezi pe uşă, ca să nu primească ploaia de pumni ce-l ameninţa.

„Deşteaptă-te, Române!"

Asociaţia patriotică „Pro Transilvania"

„Este timpul să ne întrebăm, cum putem să începem o activitate naţională: să menţinem ce ne-a rămas şi să câştigăm ce-am pierdut"

D. IULIU MANIU

In cea dintâi audienţă la Majestatea Sa Regele Mihai I, la 6 Septemvrie 1940, d. General Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român şi Preşedintele Consiliului de Miniştri, I-a spus, intre altele, textual:

„Două scopuri voi urmări in zilele ce mi-au mai rămas să-le trăesc:

Intâi, ridicarea morală a acestui popor din mocirla în care s'a bătut atâţia ani, cum şi unirea tuturor Românilor imprejurul ideii de cinste, muncă şi dreptate.

In al doilea rând, repunerea Ţării în drepturile ei veşnice."

Piatra unghiulară a sufletului fiecărui Român aceasta este şi trebuie să fie: „Repunerea Ţării în drepturile ei veşnice." Pe calea acestui destin istoric, permanent ca ţăria noastră cu care am intruntat toate urgiile veacurilor, nu-şi mai poate face loc, un cât de mic loc, nici un compromis, nici o şovăială, nici o fărimă din măruntele socoteli ale omului. Cu litere de foc, destinul ne cheamă, pământul robit ne chiamă, fraţii instrăinaţi şi insângeraţi ne chiamă...

Care Român din ţara şi din neamul acesta poate rămâne indiferent? Nici unul. „Pro Transilvania" şi pentru celelalte pământuri româneşti instrăinate — să fie meditaţionul datul in sufletele tuturor celor de azi şi celor de mâine, in sufletul tuturor, fără nici o excepţie.

Bătrâni incărunţiţi in lupte, marii naţionalişti ai neamului, in frunte cu d. Iuliu Maniu, au deschis calea, constituind Asociaţia „Pro Transilvania", cu scopul — aşa cum l-a fixat d. Iuliu Maniu, preşedintele Asociaţiei patriotice — „să menţinem ceiace ne-a rămas şi să câştigăm ce-am pierdut."

Români, generaţia noastră e o generaţie de jertfă, de jertfă deplină. Nici unul să nu inchidem ochii până ce nu vom reface trupul sfânt al Ţării care ni se cuvine!

Cuvântarea-program a dlui Iuliu Maniu

Reproducem, in cele ce urmează, cuvântarea rostită de d. Iuliu Maniu, cu prilejul constituirei Asociaţiei „Pro Transilvania".

„Domnilor, — a spus dsa — pagube imense au lovit neamul românesc, atât materiale cât şi sufleteşti. Toate aceste pierderi le-am suferit fără nici un gest de apărare.

Nu voim să facem critică. Constatăm doar adevăruri triste: am ajuns şi de pagubă şi de ras. Să ne gândim cum să reparăm şi paguba şi ruşinea. Naţiunea îşi are organele sale de stat, are drepturi şi datorii, să apere ce a mai rămas şi să câştige ce am pierdut.

Ar fi o greşală să se lase numai Statului acest rol şi să nu lucreze şi opinia publică în acest sens.

Neamul nostru a fost lovit adânc. dar nu Naţiunea Română a fost laşă şi n'a ştiut să apere avutul naţional, ci un regim care n'a ştiut să ne apere.

Este timpul să ne întrebăm. cum putem să începem o activitate naţională: să menţinem ceiace ne-a rămas şi să câştigăm ce am pierdut. Să ridicăm conştiinţa naţională. Să informăm opinia publică internaţională.

Dacă naţiunea noastră a ajuns aici, este pentrucă nu s'a făcut propaganda necesară, pentru informarea străinătăţii şi contrapropaganda necesară.

De douăzeci de ani, din Budapesta s'a revărsat o propaganda veninoasă contra noastră. Prin minciuni, s'a falsificat adevărul istoric în favorul lor. Ungaria a putut să recâştige parte din Transilvania, fără un foc de armă, fără victorie, datorită acestei propagande.

Suntem vinovaţi cu toţii — şi organizaţia de stat şi particularii.

După intrarea armatei maghiare în Transilvania, au început atrocităţile, în timp ce noi ne-am purtat cu Ungurii de aici, în modul cel mai civilizat. Din Ardealul ocupat aflăm despre morţi, schingiuiţi şi arestări. Oamenii noştri au fost omorâţi în chinuri.

Cu toate acestea, pe lânga o propagandă a autorităţilor maghiare se tipăresc broşuri, fotografii trucate, arătându-se că noi am omorât pe Unguri, i-am atacat, răspândind despre noi veşti îngrozitoare.

Ungurii au trimis propagandişti în America şi Anglia, spunând că ei sunt alături de democraţii şi se supun de sila forţei axei, cerând Ardealul. Propaganda lor ne arată ca barbari şi nevrednici să stăpânim Ardealul şi să susţinem civilizaţia romana.

Am crezut necesar să ne organizăm noi, particularii, într'o asociaţie pentru apărarea Transilvaniei şi pentru recâştigarea prin mijloace legale, a ceiace s'a pierdut.

Să informăm opinia publică din ţară şi străinătate, să înălţăm sufletele, să creiem o atmosferă capabilă să respingă orice atac, îndreptat în contra noastră.

Suntem vinovaţi că am suportat lovituri.

Fanatismul naţional la noi n'a fost cultivat, chiar în zilele acestea de tragedie, atitudinea publicului n'a fost aceia, care trebuia să fie.

Să ridicăm la maximum conştiinţa naţionala şi cetăţenească, fanatismul, dragostea de neam şi ţară, pentru a nu mai suporta nici o lovitură menită să ne atingă.

Ce trebue să facem, pentru a ridica însufleţirea, conştiinţa şi demnitatea naţională?

Prin activitatea acestei asociaţii să arătăm fraţilor rămaşi dincolo, ca nu i-am uitat, că suntem gata să suferim alături de ei şi că nu vom inceta să luptăm pentru refacerea unităţii naţionale, cel mai mare bun al neamului.

Ei văd propaganda maghiară, iar dela noi nici un semn de protest, nici un răspuns la radio.

In părăsirea in care se simt, ei desnădăjduesc crezând că România liberă nu se interesează de soarta lor.

V'am chemat pentru a aduce o hotărâre, de a apăra interesele de stat şi ale fraţilor din Ungaria. Lucrările noastre sunt foarte urgente. Din Ardeal au fost expulsaţi un număr de 2000 familii. Au fost scoase din Ardeal inchise în vagoane de vite, purtaţi pe jos, lipsiţi de orice îngrijire, trataţi barbar. Toate se fac in văzul şi auzul tuturor, sub pretext că noi am fi expulsat şi omorât unguri.

Această purtare barbară, contrară înţelegerii dela Viena, trebue înfierată iar opinia publică, trebue să reacţioneze şi să combată această barbarie.

Am crezut necesar ca energiile din noi şi voinţa de a face bine pentru ţară şi fraţii noştrii din Ardeal să le adunăm.

In sufletul lor să aducem nădejdea şi să arătăm tuturor adevărul cauzei noastre".

Comitetul de conducere al Asociaţiei

D. Iuliu Maniu, a fost ales, în unanimitate şi prin aclamaţii furtunoase, preşedinte al Asociaţiei „Pro Transilvania", iar d. Ghiţă Pop, secretar. Comitetul a fost alcătuit din dnii: Iuliu Maniu, Const. I. C. Brătianu, Mihai Popovici, Gh. I. Brătianu, Ion Mihalache, dr. C. Angelescu, dr. N. Lupu, Stelian Popescu, A. C. Cuza, Virgil Madgearu, V. P. Sassu, Ion Lugojanu, Sever Bocu, Oct. Tăzlăoanu, dr. Aurel Dobrescu, Ion Cămărăşescu, prof. Augustin Popa, Ilie Lazăr, Ghiţă Pop, Al. Lăpedatu, Const. Bucşan. prof. C. Stoicescu, prof. N. Bănescu, dr. Valer Roman, dr. Ion Vescan, dr. Dănulescu, Sever Dan, prof. Gh. Catina, prof. St. Pop, Ion Clinciu, prof. Em. Antonescu şi Emil Ghilezan.

Populaţia flotantă a Timişorii

Oamenii fără căpătâi să fie retrimişi la urma lor

Sunt în Timişoara o serie de persoane cari nu-şi pot justifica cu nimic existenţa lor aici. Au venit din alte părţi, unde au şi ocaziune de muncă şi ar putea avea şi rosturi sociale.

In situaţiunea aceasta — de refugiaţi şi de cei expulsaţi nu poate fi vorba şi nu ne-am gândit la ei nici o clipă — sunt fete tinere, bărbaţi în puterea vârstei. Ei s'au îndreptat spre oraş şi s'au aciuat aici îndemnaţi de mirajul ... al metropolei, unde au sperat să li se ivească ocaziuni uşoare şi lesnicioase de muncă, fără prea multă trudă. Bine înţeles socoteala de-acasă nu s'a potrivit cu cea din târg.

Astăzi, lipsiţi de voinţa de a munci şi din lipsa locurilor unde ar fi putut fi plasaţi, ei şomează. Foamea, care-i atât de rău sfătuitoare, le dă însă ghes: şi femeilor şi bărbaţilor.

Cele dintâi, au pornit pe o cale de stricăciune, a cărui viaţă le farmecă apoi cu trândăvia şi cu comoditatea, iar cei de al doilea s'au apucat de furturi şi alte „meserii" dubioase. Târâindu-se într'o ambianţă de murdărie morală şi de privaţiuni, lumea aceasta flotantă a Timişorii doarme pe sub poduri, bate străzile şi adulmecă totul. S'a prefăcut, din oameni plini de sănătate şi voie bună cum au venit, în epave ale vieţii, cari cu mare greutate vor mai putea fi readuşi la starea cea dintâi.

Venim, însă, cu o propunere care ar remedia, măcar în parte, răul, larna care vine va fi grea, din cale afară de grea.

Existenţa lor trândavă va fi o povară pentru oraşul care e dator să-i alimenteze. Greutăţile se vor ivi şi în ce priveşte aprovizionarea cu lemne, pâine şi făină a populaţiei stabile şi cu rosturi precise.

Pentru a se evita un surplus de loc necesar oraşului, toată populaţia aceasta flotantă se cuvine a fi trimisă acolo unde de fiecare în parte a venit.

In felul acesta, oraşul va scăpa nu numai de o povară materială, ci mai ales de una care-i intrineazâ şi moralitatea.

Vacanţa Episcopiei de Timişoara

al Orăzii va cârmui, provizoriu, Episcopia

Chestiunea titularului episcopiei ortodoxe române a Timişorei a rămas şi pe cât se pare va mai rămâne nesoluţionată. Investitura P. S. Sale părintelui episcop Vasile al Caransebeşului, ale, episcop al Timişorii, s'a amânat până după reorganizarea bisericii ortodoxe.

Până la acea dată, episcopia Timişorii va fi cârmuită de P. S. Ss episcopul Nicolae Popovici, titularul episcopiei Orăzii.

Consistorul Episcopiei şi-a mutat sediul în palatul propriu, din b-dul Diaconovici Loga 7, alături de reşedinţa episcopală care se găseşte pe acelaş bulevard, la nr. 5.

Gratis!

Ultimele 15 zile S. A. R. de Telefoane aduce la cunoştinţa generală că în cursul acestei luni instalează posturi telefonice şi aparataje suplimentare, fără a percepe vre-o taxă de instalaţie în afară de abonamentul pe o singură lună. Beneficiaţi şi Dvs. de aceste avantaje şi cereţi instalarea unui telefon la biroul sau domiciliul Dvs. adresându-Vă Oficiului telefonic Local, Telefon 4141.

Posturile ce vor necesita plantări de stâlpi şi circuite mai lungi ca de obiceiu, nu beneficiază de avantajele arăte mai sus

INFORMAŢIUNI

Redacţia şi administraţia ziarului nostru, pentru Arad, e în strada Cornel Popescu Nr. 26, Arad.

■

ORICE corespondenţă — pentru satisfacerea ei mai grabnică — rugăm să fie adresată redacţiei din Timişoara.

■

Administratorul general al ziarului nostru este d. Mihail R. Cristescu.

■

Soţ şi soţie *caută garsonieră, mobilată elegant, cu baie, în apropiere de teatru.*

Ofertele se vor adresa la administraţia ziarului.

■

D. Vladimir Nicoară, apreciatul publicist, vechiul nostru colaborator, incepând cu acest număr îşi reia, in mod permanent, preţioasa dsale colaborare la „Ecoul".

Deasemeni, cercul nostru redacţional a mai câştigat o colaborare valoroasă pe a dlui Ştefan Braborescu — poet subtil şi societar pensionat al Teatrului Naţional Cluj, artist cu însuşiri mari, care în vremea sa a repurtat succese desăvârşite pe scenele Teatrelor Naţionale din Bucureşti, Iaşi, Craiova şi Cluj.

■

Implinindu-se un an dela moartea năprasnică a celei ce a fost Georgeta Birăescu, Duminecă, 13 Octomvrie, s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletului ei blând şi neprihănit, în biserica ortodoxă română din Iosefin. Au asistat la această slujbă toţi cei cari au cunoscut-o şi iubit-o.

■

D. dr. N. Ruşdea, medic primar, director de spital, specialist în ... a început consultaţiile medicale in Arad, str. V. Goldiş Nr. 3, între orele 11—13 şi 15—17.

■

Actuala instalaţie a scenei Teatrului comunal Timişoara necoresponzând necesităţilor unui Teatru Naţional, a fost nevoie de instalaţiuni noui, care să se facă intr'un tempo cât mai rapid, spre a nu intârzia deschiderea stagiunei.

Primăria municipiului Timişoara în sarcina căreia cad aceste modificări, a avut o totală înţelegerea şi de comun accrd cu direcţia Teatrului Naţional şi Operei Române, a acordat tot sprijinul necesar.

Aceste lucrări insumaazâ cifra de 590.000 eli.

Aşa să rămâie!

După suprimarea ziarelor minoritare: „Esti Hirek" şi „A Hir" din Arad şi interzicerea apariţiei proectatului ziar „Vestea"

Oficina ziarelor străine dela Arad, care a editat, până nu de mult, fiţuicele: „Aradi Ujság", „Friss Ujság" şi „Esti Ujság — suprimate pe vremea ministeriatului dlui Nichifor Crainic — a incercat, din nou, să-şi scoată capul în lume. De data acesta, camuflându-se, sub firme şi numiri noui. In Umbră, aceiaşi oameni, cu aceleaşi vechi şi duşmănoase atitudini faţă de noi, aceiaşi finanţă străină — a reuşit, dar pe puţină vreme, să scoată: „Esti Hirek" (alias „Esti Ujság") şi „A Hir" (alias „Aradi Ujság"). Mai mult, prin nu se ştie ce anume mijloace, oficina străină proectase — având autorizaţia in mână — să scoată şi un ziar românesc, intitulat „Vestea". Aradul şi Timişoara au fost pline de afişele care anunţau apariţia „Vestei".

Natural, în faţa acestui cinism al trustului de ziare minoritare din Arad, condus de Vörös, am strigat, cei dintâi, la 5 Octombrie, intr'un articol, intitulat: „Atenţie la graniţă!" şi subintitulat: „Pacostea ziarelor camuflate" — şi am demascat toată primejdia pe care o reprezenta oficina din Arad.

Am cerut autorităţilor noastre să nu ingăduie, în primul rând, străinilor, dela Arad, să ne murdărească graiul şi slova, în Ţara pe care noi am câştigat-o cu sângele atâtor veacuri de erої şi mucenici, interzicând apariţia „Vestei" — şi, al doilea rând, să fie suprimate ziarele „Esti Hirek" şi „A Hir".

„Vestul", ziarul dlui Sever Bocu, a protestat şi el, in acelaş sens şi intr'un lung articol.

Măsura, care s'a luat a fost dreaptă şi vrednică de laudă: „Esti Hirek" şi „A Hir" au fost suspendate, iar „Vestea" inmormântată mai inainte de a vedea lumina zilei. Atâta vreme cât, in Ardealul cedat, cei un milion şi jumătate de Români nu li-e îngăduit să aibă decât un singur ziar românesc, cum s'ar putea admite, ca ungurii, la noi, să aibă o sută?

Astăzi, cerem autorităţilor altceva: măsura luată să rămâie aşa pentru totdeauna — şi nici o altă viitoare camuflare a oficinei să nu mai poată vedea lumina zilei. Fiindcă, după informaţiile noastre, trustul dela Arad, se frământă să găsească o nouă şi igenioasă portiţă de salvare, ca să scoată iarăşi capul in lume, cu alte fiţuici otrăvitoare, cumpărând noui oameni care să patroneze, pro forma, camuflarea.

Toleranţa noastră de până ieri să-şi schimbe cursul în spre o veghe permanentă şi serioasă, cum cere dreptatea românească.

Ciudin Vâlcu

Cărţi în editura Fundaţiei pentru literatură şi artă

Este fără indoială inutil a prezenta în cuvinte ceeace stătea mari realizări culturale au infăţişat prin tipăriturile Fundaţiei pentru Literatură şi Artă, puterea de creaţie românească în tot ce priveşte oglindirile spiritului.

Noui şi importante opere vor eş curând de sub teascurile editurei Fundaţiei. Roade ale unei munci sistematice şi de calitate, iată — în cuprinzătoarea lor varietate — nouile cărţi pregătite pentru sezonul de toamnă:

In noua colecţie Cronici: Nicolae Costin ediţie îngrijită de d. prof. Dr. Ion Petre; Miron Costin ediţie îngrijită de d. prof. P. P. Panaitescu.

In biblioteca Artistică: Gravura în lemn la Mănăstirea Neamţul, format mare, cu 60 de planşe afară din text, ediţie îngrijită de d. G. Racoveanu.

In colecţia Critică: Critica Italiană, antologie şi studiu de d. prof. Alex. Marcu.

In Bibliotecă Scriitorii Străini Moderni şi Contemparani: Traduceri din Holderlin, Novalis, Morike, Rilke... de Al. Philippide.

In Biblioteca Enciclopedică: Istoria limbii române, vol. III (influenţa limbilor slave meridionale) de d. prof. Al. Rosetti; Istoria literaturii romane, dela origini până la zilele nostre de prof. G. Călinescu (cu numeroase ilustraţii în text.)

Eminescu, vol. II, ediţie îngrijită de d. prof. Panaitescu-Perpessicius.

In biblioteca Scriitorii români contemporani: Dictando Divers de d. Perpessicius.

In biblioteca Esseuri: Renaşterea şi Reforma de d. prof. Al. Oţetea.

In biblioteca Osaşe: Sibiu de d. prof. Al. Dima.

In biblioteca Energia: Emden de Prinz von Hohenzollern, trad. prof. C. I. Niculescu; Război în Sin-Klang de Sven Hedin, trad. V. Pascutti.

Caragale, vol. VII. corespondenţa generală, ediţie îngrijită de d. Şerban Cioculescu.

In Ediţii Definitive: Poezii de Dimitrie Anghel, ediţie îngrijită de d. S. Cociulescu.

In biblioteca Mica Enciclopedie: Introducere în Chimica Fizică de d. Eugen Anghelescu.

In biblioteca Teatrală: Aspecte din Teatrul Contemporan de Alice Voinescu.

Program senzaţional şi de atracţie, în fiecare seară, toată luna Octomvrie, la

Barul „Cornul Vânătorului" Arad

Orchestră de prim rang

Muzică românească ascultaţi numai la

„TAVERNA" Pecican

COMIŞA PETRE, jazz-vocal, 5 membri, COMIŞA LUIZA, diseuză

In fiecare seară, dela orele 8, local de intâlnire familiară a publicului românesc. Grătar special. Bucătărie românească şi franceză. Băuturi fine.

Piaţa Avram Iancu 18

Telefon 22-12

Am deschis

Secţia de postăvărie

cu stofe pentru bărbaţi dame şi copii

Trench-coaturi

Mantale impermiabile

balon şi pelerine

Materiale pentru perdele

Damast şi garnituri

Fire de lână

Lucru de mână

Centrala Lânei S.A.R.

Priviţi vitrinele noastre noui

La Timişoara

se mănâncă româneşte numai la

Manole Ciupală

Restaurantul Gării „Domniţa Elena"

PERSECUŢIILE UNGURILOR împotriva germanilor dela Satu-Mare

Introducerea limbii maghiare în bisericile germane

Ungurii înjură şi persecută pe germani şi insultă pe Fuehrer

Ziarul german „Extrapost" (n-rul din 18 Octombrie 1940), care apare la Timişoara, publică, în pagina à 3-a, un lung articol, cu privire la persecuţiile maghiarilor împotriva germanilor din Satu-Mare. Articolul e reprodus din revista berlineză „Volk im Osten", în care a apărut sub titlul: „Situaţia dela Satu-Mare după intrarea trupelor maghiare".

Iată, în rezumat, conţinutul articolului revistei germane:

Hotărîrea dela Viena a dus pe unguri la o nebunie de nedescris. Germanii dela Satu-Mare sunt înjuraţi, persecutaţi. Li-e ameninţată viaţa şi bunurile lor. In fie care zi, ungurii le sparg ferestrele şi rup svasticile. Germanii cari s'au opus persecuţiilor, au fost arestaţi şi bătuţi. Singura recunoştinţă a ungurilor că Germania le-a dat acel teritoriu, sunt înjurăturile pe cari le adresează Germaniei şi Führerului.

Atrocităţile contra germanilor au fost aduse la cunoştinţa autorităţilor maghiare, cari însă n'au luat nici o măsură şi n'au făcut nici o cercetare.

Autorităţile maghiare tolerează toate atrocităţile împotriva germanilor.

Sub regimul român, în toate comunele germane am avut şcoli primare, iar în Carell Mari un gimnaziu. Tot sub acelaş regim, în unele comune, am reuşit să introducem limba germană, contra voinţei preoţilor maghiari susţinuţi de fostul episcop Fiedler (un mare şovinist maghiar, (n.n.)

Prin ocuparea acestui ţinut de unguri, rodul luptei noastre de 15 ani s'a prăbuşit — şi numai în unele comune, unde avem preoţi mai dârzi, se mai poate menţine, cu mari greutăţi şi cu lupte, situaţia veche (cea intronată de români, n. n.)

Preoţii renegaţi nu mai admit în biserici rugăciuni în limba germană — şi adună cu forţa semnături spre a introduce limba maghiară în toate şcolile germane.

Preotul din comuna Petri a declarat că, la început, (ungurii) vor tolera o politică de înţelegere (cu germanii), dar mai târziu îi vor trage la socoteală. Invăţătorilor germani din comuna Petri nu li s'a luat jurământul de fidelitate faţă de statul maghiar, pentru motivul că ei au declarat că vor preda la şcoală şi mai departe în limba germană.

■

Notă. Germanii din Satul-Mare, cari, în 1919, i-am găsit aproape cu desavârşire maghiarizaţi, i-am readus la conştiinţa lor naţională, le-am făcut şcoli germane şi le-am introdus, în biserici, limba lor naţională. Ungurii, acum şterg tot ce am făcut noi, pentru a maghiariza din nou pe germanii deacolo. Mai e nevoie de vreun comentar în plus?

ROBII AURULUI

Povestea adevărată a unor bijutieri timişoreni cari s'au pripit

Bijutierii din Timişoara — cei şapte, constituiţi în bandă san consorţiu, indiferent cum i s'ar spune — s'au pripit, când şi-au imaginat că vor putea aduna şi bloca în depozitele lor tot aurul de pe piaţă.

Fiindcă aurul — lucru pe care l-au uitat sau nu l-au ştiut ei — nu se lasă înghiţit niciodată. Ci, dimpotrivă. El e n mai în aparenţă captiv, căci, în realitate, el e acela care stăpâneşte totul şi pe toţi. E zeul care, întotdeauna, pe cei cari i-au căzut în mrejele lui, sau i-a descompus sau i-a suprimat. Teferi, în orice caz, n'au scăpat niciodată.

S'a spus — şi poate nu fără motiv — că diavolul n'a oferit Evei un măr natural. I-a dăruit, ca s'o înşele unul de aur. Ea, vrăjită de strălucirea mărului, s'a desmetecit de-abia când, după ce a încercat să muşte, a constatat că-şi rupse dinţii. Era, însă, prea târziu...

E un mare păcat că bijutierii timişoreni nu mai cetesc şi ei câte o carte, două. Ar putea, astfel, să afle multe lucruri utile, în ce priveşte branşa lor. Cel puţin, dacă şi-ar fi întrebat copiii lor, în clipele când treceau dela tejgheaua cu aur în sânul familiei, Ar fi avut posibilitatea să audă o istorioara foarte interesantă: aceia a cismarului vesel, din cărţile de cetire.

Povestea acestui cismar, care, sărac lipit-pământului, muncia, toată ziulica, cântând, deşi acasă cei cinci copilaşi o duceau foarte greu cu viaţa. Veselia lui a surprins, intr'o bună zi, pe un vecin bogat dar veşnic trist, posomorit, îngrijorat. Induioşat, bogatul i-a dăruit veselului cismar o pungă plină cu aur.

Din clipa aceia, însă, cismarul n'a mai cântat şi toată buna lui dispoziţie pieri... Il chinuia grija pungei cu aur, teama de a nu fi prădat de hoţi. Dela o vreme n'a mai putut suporta teroarea aurului. Tocmai în clipa când era să înebunească, şi-a luat inima în dinţi şi a restituit aurul celui care i-l dăruise. Despovărat, cismarul şi-a luat viaţa de muncă şi voie bună. Cântecul răsuna din nou în atelierul cismăriei, ca mai înainte...

Desigur, şi bijutierii timişoreni au avut o socoteală aparte când s'au constituit în bandă de a bloca şi exploata aurul din Timişoara. Ei ştiau, din cartea lor sfântă, că Moise, supărat pe viţelul de aur cel ridicat în pustie, la poalele Sinaiului, a rezistat tablelor divine. Ele s'au spart şi el a rămas. Da, a rămas, dar nu idol cimetal..

Socoteala lor s'a dovedit a fi fost proastă tocmai la mal. Afacerea lor a mers bine până acum, când fapta lor de-a bloca aurul le-a oferit cu totul alte perspective decât cele scontate: s'au pomenit în faţa judecătorului de instrucţie, cu mandate elegante de arestare. In plus, cantitatea de aur pe care o achiziţionasera, în valoare de peste un milion lei, a fost, cum era şi firesc, confiscată.

Pe de o parte, ne „înduioşează" potlenirea lor tragică, a celor trei cari au rămas celulari, fiindcă restul până la şapte au fost puşi în libertate. Acolo, le va „veni" foarte greu, ei cari s'au jucat, în viaţă, cu briliante şi cu atâtea lucruri fine şi scumpe.

E foarte greu să treci dela „chatreuse", „unioum-abszint", „ginn org anglé", „old-boy", „coktail" şi alte băuturi fine la zeama de varză a temniţei.

Pe de altă parte, însă, ne bucurăm, că, acolo, vor avea prilejul să poată ceti o carte, două, din cele care vorbesc despre aur şi despre cei cari au fost şi sunt robii lui...

Const. Juverdeanu

Oameni şi fapte

(Urmare din pagina 1-a)

dr. Alex. Marta, sub formă de abonament, subvenţiune sau ajutor personal — din oficiu sau pe cerere. Este iarăşi adevărat: că, niciodată nu i-am cerut vr'un ban.

Scrisul nostru intervine — şi de astădată — din imboldul altor raţiuni, ca o consecinţă firească a indignării tuturor Românilor cari s'au sesizat de inadverteuţa dlui inginer-ziarist Nicolae Ivan.

Neomeneşte, necreştineşte şi neromâneşte e răsplătită purtarea părintească pe care a avut-o d. dr. Alexandru Marta — ex-rezidentul hulit de astăzi — faţă de toţi ziariştii cari i-au solicitat-o şi au beneficiat de dânsa, dintre cari în primul rând este d. inginer-ziarist Nicolae Ivan.

D. Ivan putea să pledeze şi mai documentat, oricât i-ar fi poftit sentimentele dsale pentru o convieţuire româno-germană în Banat. dar fără să denunţe pe un Român „că a inspirat o campanie de presă violentă în oficiosul Ţinutului" pentru a împiedeca dorita convieţuire de „frăţie increzătoare", când mai cu seamă Românul acela e tocmai rezidentul care a stăruit din răsputeri să se creeze şi să dureze oficiosul dela care a mâncat pâine — pe care n'a meritat-o — şi d. Ivan.

Dacă d. Ivan a fost aşa de mare vizionar — şi atât de corect prieten al apropierii româno-germane, pentru ce n'a părăsit acel oficios în care se scria contra convingerilor şi sentimentelor sale când s'a produs denunţata intervenţiune „de campanie violentă" din partea fostului rezident — de este adevărat că d. dr. Al. Marta a ~~inspirat-o~~ — sau oricine ar fi pus-o la cale?

A fost mai dulce pita... decât convingerile?

Prietenia Românilor faţă de concetăţenii lor Germani şi din Banat a fost întotdeauna sinceră — şi nimic nu i se poate reproşa. Vorbim de totalitatea Românilor cari au avut aceeaşi conduită în toate vremurile faţă de Şvabi, iar nu de ultima oară... ca a directorului revistei „Fruncea", care mai deunăzi — până n'au repurtat victorii armatele germane în Franţa — a dat ghies să ţie şi dumnealui măcar o conferinţă... la Institutul francez din Timişoara şi să se şi fotografieze cu membrii institutului, pentru ca apoi să-şi umple revista cu „darea de seamă" şi clişeul făcut din marele eveniment... Oare şi pe timpul acela era d. Ivan un „partizan devotat" al prieteniei frăţeşti cu Şvabii?...

Credem că asemenea articole insinuante — cari urmăresc cu totul altceva decât o prietenie cinstită — nu le convin nici acelora pe cari încearcă d. inginer-ziarist Nicolae Ivan să-i linguşească, după timp şi împrejurări..

Const I. Ştefănescu

Limbă maghiară în bisericile româneşti din Ardealul cedat

Persecuţiile maghiarilor contra Românilor din Ardealul cedat, departe de a înceta vreo clipă, continuă cu furie, ca în plin evmediu. *Fiecare ungur poate ucide* un român, fără nici un motiv şi fără a fi tras, de cineva, la răspundere. Viaţa şi avutul Românilor sunt la discreţia poftelor bestiale ale ungurilor. Pentru Români nu există lege care să-i apere, să-i ocrotească. Viaţa Românilor de acolo a ajuns a fi un [illegible] de apocalips. [illegible] oficialitatea maghiară nestă cu mâinile în sân. Iată o măsură recentă, luată împotriva Românilor:

„Budapesta, (tp). — In mai multe comune de pe graniţă autorităţile au ordonat ca bisericile româneşti de religiune ortodoxă să se introducă limba maghiară („Extrapost", ziar german independent. Timişoara, n-rul din 18 Octomvrie 1940).

Măsura aceasta e un atentat la viaţa spirituală şi culturală a Românilor. E o măsură care urmăreşte maghiarizarea forţată şi totală a fraţilor noştri.

Câţi dintre intelectualii satelor şi ai oraşelor româneşti a scăpat cu viaţă, au fost maltrataţi şi apoi expulzaţi, într'un chip neomenesc, ca în codru. Românii rămaşi acolo sunt supuşi, cum relatează ziarul german „Extrapost" acelei milenare robii de lege, de sânge şi de clasă.

Protestăm, cu tărie, împotriva acestui nemaipomenit atentat maghiar, la conştiinţa şi legea fraţilor noştri, rămaşi acolo, fără nici o apărare, pe pământul care e al nostru şi va fi al nostru.

Ungurii dela noi se bucură de cea mai largă libertate, mai largă decât a maghiarilor din Ungaria. De partea cui e civilizaţia şi omenia?

O THALIE TIMIŞOREANA?

(Urmare din pag. I).

Asa dar... O Thalie Timişoreană? De sigur. Există? — In adevăr?

Către sfârşitul acestui Octombrie frumos, primăvăratic şi [illegible] va dovedi prompt şi peremptoriu — acolo unde trebuie s'o dovedească.

ŞTEFAN BRABORESCU

Alte ştiri

„Istoria de veacuri a Ardealului românesc e istoria de lacrimi şi de umilinţă a unui popor orfan". (*Octavian Goga*).

Direcţiunea liceului industrial de de fete din Timişoara anunţă elevele de cl. I şi V, ca, Vineri, 18 Octomvrie, la orele 15, să se prezinte în localul liceului comercial pentru a primi instrucţiuni referitoare la examenul de admitere în cl. V şi de deschidere a cursurilor.

Aflăm cu deosebită plăcere, că dna Elena dr. David, profesoară, a fost numită directoare a liceului industrial de fete, nou înfiinţat, din Timişoara.

La 20 Octomvrie, avioanele româneşti, ale soc. Lares, vor înceta cursa pe linia Bucureşti-Sofia-Salonic-Atena, iar la 15 Decemvrie va fi închisă şi legătura aeriană românească pe linia Bucureşti-Budapesta-Viena-Berlin.

Legătura cu capitala Germaniei va fi făcută în timpul iernei numai de companiile Lufthansa şi Malert.

In primăvară avioanele româneşti îşi vor relua activitatea obişnuită pe liniile de mai sus.

Traficul pe liniile aeriene interioare a fost suspendat tot până la primăvară, încă din săptămâna trecută.

Cetiţi ziarul „ECOUL"

Cronica muzicală a Timişorii

Viaţa muzicală, în general, în capitala Banatului, primeşte o deosebită intensitate prin mutarea la Timişoara a Operei Române şi a Academiei de Muzică dela Cluj. Greutăţile începutului sunt, însă, enorme. Cată vreme Academia de muzică luptă doar cu găsirea unui local potrivit, Opera se găseşte intr'o complectă desorganizare, din cauza lipsei de muzicanţi, corişti, solişti şi mai ales dirijori. D. Caius Olariu, secretarul Operei, care acum girează şi funcţia de director, face enorme eforturi pentru complectarea personalului spre a putea începe cât mai curând repetiţiile.

Publicul timişorean, obişnuit a asculta dela fosta Operă clujeană spectacole impecabile şi la nivel apusean, va trebui ca, la început, să dovedească toată indulgenţa, până instituţia va intra în vechiul ei făgaş.

Se speră, ca, în timp de o lună, anumite opere din vechiul repertoriu să fie puse la punct, spre a se putea deschite stagiunea.

Prin intensificarea vieţii muzicale a Timişorei, care acordă azi ospitalitate atâtor muzicieni cu nume, alături de aceia pe cari îi avea şi până acum, — încadrându-se, cu toţii, la o muncă constructivă, sub conducerea spirituală a celui mai valoros dintre ei, a maestrului **Sabin Drăgoi,** — aşteptăm, cu drept cuvânt, să se scoată din viaţa noastră muzicală parveniţi, cari, fără diplomă şi mai ales fără talent, se erijează în rolul de îndrumători ai vieţii noastre muzicale. Dictatura şi despotismul muzical, intronat aci de vechiul regim, cu monopolizarea înjghebărilor muzicale, trebue să înceteze, spre a se lăsa teren liber celor chemaţi, prin vocaţiune născute şi studii serioase.

Corul reprezentativ al oraşului Timişoara este proectat a se înjgheba, din toate forţele utile, sub conducerea muzicală a maestrului **Sabin Drăgoi,** cu menirea să reprezinte chintesenţa corală la toate solemnităţile mai de seamă, fără, însă, a prejudicia înjghebările existente. Această organizaţie muzicală este de mult timp aşteptată de bănăţeni. Să-i urăm o cât mai grabnică înfăptuire şi succese cât mai răsunătoare.

Corul Municipal, de sub conducerea d lui Filaret Barbu, cu toate sacrificiile de 350.000 lei anual, aduse de Primăria municipiului, la care sumă se mai adugă şi alte avantagii ilegale asigurate coriştilor, — deşi insumează cele mai alese voci din Timişoara, — merge din hop în hop. Ar fi timpul să se termine cu risipa aceasta, de dragul unui om care trece peste cadavre numai spre a încasa 5000 de lei lunar. Fiindcă acest dirijor, care mai conduce 3 coruri, operează pe faţă pentru distrugerea altor coruri vechi. Este adevărată crimă ce se urmăreşte prin acest cor. De altfel, suntem informaţi că este în curs de înaintare un memoriu d-lui primar al municipiului, semnat de toţi dirijorii din Timişoara, în care se vor descoperi lucruri până azi necunoscute despre activitatea şi competinţa d-lui Filaret Barbu.

L. A. Pla

D. Ionel Teodoreanu va conferenţia la Timişoara

Vineri, 25 Octomvrie, la orele 9 seara, marele romancier pe care l-a dat Iaşul, d. Ionel Teodoreanu, autorul „Medelenilor" şi al „Fetei din Zlataust", va conferenţia la Timişoara, în cadrul unei şedinţe literare.

Deţinătorul premiului naţional de literatură, va vorbi, la Teatrul Naţional, despre: „Valoarea scrisului românesc". Beneficiul material va servi pentru mărirea fondului de ajutorare al refugiaţilor şi expulzaţilor din Ardealul cedat.

O problemă de siguranţă şi moralitate la graniţa de vest a ţării

Să fie închise toate cârciumile din jurul gărilor, industriilor în legătură cu apărarea naţională bisericilor şi şcolilor

La Arad şi la Timişoara, în oraşele acestea de graniţă, se menţine o realitate, care-i deadreptul împotriva şi a bunului simţ moral şi a siguranţei de stat. Prin urmare, o problemă cu aspect îndoit: de morală şi de stat. Realitatea aceasta o formează cârciumile care se află în jurul gărilor C. F. R.-ului, în jurul industriilor în legătură cu apărarea naţională, în jurul şcolilor şi ale bisericilor.

Şcolarul, de exemplu, nu poate asculta, din curtea şcolii chiar, cântecul chefliului şi nici nu poate ieşi dela şcoală deodată cu cel ce pleacă din cârciumă pe două cărări. Pe de altă parte, cârciuma, din motive care nu mai e necesar să le înşirăm, nu-şi poate avea tejgheana în jurul bisericii.

In ce priveşte industriile în legătură cu apărarea naţională, cârciuma devine, de câte ori e în apropiere, o primejdie. Multe din aceste cârciumi care se află în jurul industriilor sau gărilor sunt adevărate hrube infecţioase, cu femei de perdiţie şi cu oameni cu rosturi dubioase. Unii din aceştia din urmă, sunt deadreptul în slujba unor organizaţii streine, anume puşi să se informeze, să supravegheze sau să comită acte de sabotaj şi trădare. Cei cari lucrează sau au rosturi în fabrici, de bună seamă se opresc în cârciumile cari sunt mai aproape şi cari le oferă mai multe motive de distracţie. Poate că tocmai pentru acest motiv, nu veţi găsi nici o cârciumă din jurul gărilor sau a fabricilor fără muzică, fără femei şi fără toată pleava oamenilor suspecţi. Elementul de atracţie eftină nu lipseşte niciodată. Aşa e la Arad şi tot aşa este la Timişoara. Amintim numai aceste două oraşe, fiindcă rândurile noastre privesc situaţia creiată aici pe graniţă.

Contactul lucrătorilor şi a acelora care au şi alte rosturi în fabrici, cu duiumul femeilor suspecte, cu sediul permanent în cârciumile de care ne ocupăm, fără doar şi poate că devine pimejdios.

Realitatea aceasta credem că se cuvine a fi curmată, atât la Arad cât şi la Timişoara. Gările şi industriile trebuie să fie decongestionate de pletora de cârciumi infecţionase şi patronate, în majoritatea cazurilor de străini. Prin faptul că e străin, proprietarul de cârciumă se pretează la orice act duşmănos. Nu mai discutăm cazul în care el este şi poate fi angajat şi cumpărat să-şi joace rolul de natură a servi interese străine.

După noi, soluţiunea acestei probleme e foarte simplă: Să se închidă toate cârciumile din apropierea industriilor şi gărilor, ori toţi cârciumarii să fie români etnici. Cele, însă, cari sunt în preajma bisericilor sau şcolilor să fie închise fără nici o excepţiune, fie că au sau nu proprietar român. Principiul moral nu acceptă, în această direcţie, nici un compromis.

A murit marele actor ION MORŢUN

Teatrul românesc înregistrează o nouă şi adâncă pierdere: s'a stins din viaţă maestrul Ion Morţun.

Ion Morţun moare în vârstă de 63 ani. Artist dramatic de mari resurse creatoare, Morţun a iubit teatrul cu o pasiune, cu o dragoste deplină.

A pornit din Moineştii Bacăului. După făcut primele studii în Iaşi, a plecat la Paris. Când s'a înapoiat în ţară, s'a dedicat teatrului la Craiova şi apoi la Iaşi. De aici trece la Bucureşti, cu concursul lui Alex. Davilla.

Bucureştiul, unde a gustat din toate amăraciunile şi bucuriile gloriei omeneşti, l-a preţuit, l-a desfătat pentru creaţiile cu adevărat măestre ale tuturor rolurilor pe care le-a jucat.

A strălucit pe prima noastră scenă, creind caractere desăvârşite, în: „Institutorii", „Raţa sălbatecă" a lui Ibsen, „Regele" lui Robert de Flers şi „Rataţii" de H. R. Leormand. Cu un succes unic, maestrul Ion Morţun a jucat, cu prilejul ieşirii la pensie, spectacolul de adio: „Omul cu mârţoaga" de G. Ciprian.

Ion Morţun a fost un mare actor. El nu-şi juca rolul. Il creia, oficiind, cu tot ce era omenesc în el, dar cu o sensibilitate întotdeauna tristă.

Tiparul Tipografiei „NAŢIONALA" Timişoara